

Μνήμων

Τόμ. 16 (1994)

INTERNET ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΓΑΡΔΙΚΑ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ

doi: [10.12681/mnimon.564](https://doi.org/10.12681/mnimon.564)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΓΑΡΔΙΚΑ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ Κ. (1994). INTERNET ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ. *Μνήμων*, 16, 149–155.
<https://doi.org/10.12681/mnimon.564>

INTERNET ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

«Se efxaristw poly gia to anatyro. Tha sou apantisw sxetika me to erotima sou molis lavw thn enkyklio». "Αν μπορεί κανείς να άνεχθει αυτή την ταλαιπώρηση τής έλληνικής γλώσσας σέ μηνύματα όπως αυτό, με άντάλλαγμα τά όφέλη άπό την ένοποίηση του χώρου έπικοινωνίας, την όποία προσφέρει τó Internet, οί λοιπές δυσκολίες για την άξιοποίηση του δικτύου αυτού ξεπερνιούνται εύκολότερα.

Τό Internet έχει πρόσφατα άπασχολήσει συχνά την έπικαιρότητα μέσω των έφημερίδων. Η χρησιμότητά του όμως για τούς ιστορικούς χρειάζεται πιό έξειδικευμένη προσέγγιση και έχει άπασχολήσει τά πιό τεχνικά περιοδικά του κλάδου¹. Τό σημείωμα αυτό άποσκοπεί στό να παρουσιάσει στον "Έλληνα ιστορικό, που έχει πρόσβαση στα κοινώς διαθέσιμα τεχνικά μέσα, μερικούς άπό τούς τρόπους άξιοποίησης του δικτύου Internet για την ιστορική έρευνα².

Πρώτα άπ' όλα λίγα λόγια για τό Internet. Συνίσταται σέ ένα δίκτυο,

1. Τό περιοδικό *Computers and the Humanities* άφιέρωσε όλόκληρο τεύχος στό ρόλο των τηλεπικοινωνιών στις άνθρωπιστικές έπιστήμες: T. Erdt (έπιμ.), «Telecommunications and the Scholar», *Computers and the Humanities*, 26:3 (Ιούνιος 1992). Για τό εύρύτερο ζήτημα τής όργάνωσης τής έρευνας στις άνθρωπιστικές έπιστήμες με τή βοήθεια των νέων έργαλείων τής πληροφορικής βλ. την ενδιαφέρουσα έκθεση των Mary Feeney, S. Ross, «Information Technologies in Humanities Scholarship: British Achievements, Prospects and Barriers», *Historical Social Research*, 19:1 (1994), σ. 3-59. Τό ίδιο περιοδικό δημοσιεύει κατάλογο ήλεκτρονικών βάσεων δεδομένων, που ενδιαφέρουν τούς ιστορικούς, μερικές άπό τις όποίες είναι προσπελάσιμες μέσω του Internet: P. Horvath, «Online Datenbanken für Historiker - Ein Überblick. Teil I», *Historical Social Research*, 19:1 (1994), σ. 129-32· του ίδιου, «Online Datenbanken für Historiker - Ein Überblick. Teil II», *Historical Social Research*, 19:2 (1994), σ. 70-103. Με την πάροδο του χρόνου όλοένα και περισσότερα περιοδικά περιλαμβάνουν στό ένημερωτικό τους τμήμα πληροφορίες για όλικό του έπιστημονικού τους πεδίου, που μπορεί να άναζητηθεί μέσω του Internet μαζί με όδηγίες για την άνεύρεσή του.

2. "Όσοι δέν έχουν πρόσβαση στό Internet μέσω των ίδρυμάτων τους, μπορούν να έγγραφοϋν ως χρήστες στό δίκτυο "Αριάδνη, μιá ύπηρεσία του Κέντρου "Δημόκριτος" (τηλ. 6513392 και 6536351), με έλάχιστη τρίμηνη συνδρομή 11.800 δρχ., κατά την ώρα τής σύνταξης του σημειώματος.

ή μάλλον σέ συνένωση δικτύων, πού συνδέει μεταξύ τους ύπολογιστές τής εϋρύτερης ακαδημαϊκῆς κοινότητας, κυρίως δηλαδή τῶν πανεπιστημίων, ἐρευνητικῶν καί ἄλλων κρατικῶν ἰδρυμάτων καί βιβλιοθηκῶν. Ἀποτελεῖ μεταφορά τῆς τεχνολογίας τοῦ ψυχροῦ πολέμου στίς ἀνάγκες τῆς εἰρήνης. Ἡ ἀρχική σκοπιμότητα στό σχεδιασμό τοῦ ἀμερικανικοῦ στρατιωτικοῦ πειραματικοῦ δικτύου Arpanet ὑπαγόρευε νά μήν ὑπάρχει ἕνας κεντρικός σταθμός ἐλέγχου τῶν ἀμερικανικῶν στρατιωτικῶν ἐπικοινωνιῶν, ὁ ὁποῖος σέ περίπτωση πυρηνικῆς ἐπίθεσης θά παρέσυρε σέ παράλυση ὁλόκληρο τὸ δίκτυο. Σέ τέτοιο ἐνδεχόμενο ὁ σχεδιασμός ἐξασφάλιζε τὸν τρόπο, ὥστε οἱ ἐπικοινωνιῶνες νά συνεχίζονται ἀπὸ τίς ἐναπομένουσες γραμμές τοῦ δικτύου, πού συνδέονταν μεταξύ τους μέσῳ ἰσότιμων ἐπικοινωνιακῶν κόμβων. Ἡ εὐελιξία αὐτῆ τοῦ Arpanet κληροδότησε στό Internet, ὡς ἐγγενῆ ιδιότητά του, τὴν τόσο χαρακτηριστικὴ του ἀναρχία.

Ὅπως συχνὰ ἐπαναλαμβάνεται, τὸ Internet δὲν ἀνήκει στὴν κυριότητα κανενὸς ὀργανισμοῦ, ἀλλὰ λειτουργεῖ ὑπὸ τὴν ἐποπτεία τοῦ Internet Society, πού ρυθμίζει ζητήματα, ὅπως ἡ τυποποίηση τῶν τρόπων ἐπικοινωνίας κλπ. Τὸ Internet ἐξυπηρετεῖ κατὰ κύριο λόγο τὰ μέλη τῆς ἀκαδημαϊκῆς κοινότητας, τὰ ὁποῖα ἀποκοῦν δικαίωμα πρόσβασης στό δίκτυο μέσῳ τῶν ἰδρυμάτων τους. Τὸ ἀτομικὸ δικαίωμα πρόσβασης κάθε δικαιούχου συνίσταται στὴν ἐκχώρηση συγκεκριμένου χώρου στό δίσκο τοῦ συνδεδεμένου ὑπολογιστῆ (τοῦ πανεπιστημιακοῦ ἢ ἄλλου ἰδρύματος), στὴν ἀναγνώριση τοῦ ὀνόματος χρήστη (user name) τῆς ἐπιλογῆς τοῦ χρήστη καί στό μυστικὸ κωδικὸ (password), μὲ τὸν ὁποῖο ὀλοκληρώνεται ἡ εἴσοδος τοῦ χρήστη στό δίκτυο.

Τί χρειάζεται ὁ χρήστης γιὰ νά ἀξιοποιήσει τίς ὑπηρεσίες τοῦ Internet; Ἐκτός ἀπὸ ἱκανοποιητικὴ γνώση τῆς ἀγγλικῆς, ἀν ἡ πρόσβαση γίνεται ἀπ' εὐθείας μέσῳ τοῦ συνδεδεμένου ὑπολογιστῆ, χρειάζεται ἀπλῶς πρόσβαση σέ ἕνα τερματικὸ. Ἄν ἡ πρόσβαση γίνεται μέσῳ τηλεφωνικῆς σύνδεσης (dialup), τότε αὐτὴ γίνεται μέσῳ προσωπικοῦ ὑπολογιστῆ ἐφοδιασμένου μὲ modem καί ἕνα πρόγραμμα ἐπικοινωνίας τερματικοῦ, ὅπως γιὰ παράδειγμα τὸ Procomm, τὸ Telix ἢ τὸ Terminal τῶν Windows. Ἀπολύτως ἀπαραίτητος εἶναι καί ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ὀδηγούς, πού κυκλοφοροῦν γιὰ τὸ Internet, οἱ ὁποῖοι εἰσάγουν τὸ χρήστη στίς τεχνικὲς λεπτομέρειες καί στίς ὑπηρεσίες τοῦ δικτύου. Ἐπίσης δὲν πρέπει νά παραλείψει νά συμβουλευθεῖ τοὺς ὑπεύθυνους τῆς πανεπιστημιακῆς ἢ ἄλλης ἀντίστοιχης ὑπηρεσίας, σχετικὰ μὲ τὴ λειτουργία τοῦ ὑπολογιστῆ, τοῦ ὁποῖου θά τοῦ ἐπιτραπεῖ ἡ χρῆση. Κατὰ πᾶσα πιθανότητα ἡ ὑπηρεσία αὐτὴ θά τοῦ δώσει ἕνα ἐντυπο ἐγχειρίδιο χρήστη μὲ τίς ... κατὰ τὴν ὑπηρεσία ἀπαραίτητες ὀδηγίες³.

3. Τὸ σημείωμα αὐτὸ δὲν ἀρκεῖ ὡς βοήθημα γιὰ ἄμεση πρόσβαση στό δίκτυο. Βρῆκα ἰδιαίτερα χρήσιμο τὸ βιβλίο τοῦ Ed Kroll, *The Whole Internet: User's Guide and Cata-*

Ήλεκτρονικό ταχυδρομείο

“Αν ο χρήστης είναι ιστορικός, πώς μπορεί να αξιοποιήσει αυτά τα «δικαιώματα»; Η απλούστερη χρήση του Internet είναι η αλληλογραφία με άλλα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, δηλαδή το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail). Το «άγλωσσο» κείμενο της αρχής του σημειώματος θα μπορούσε να ήταν μήνυμα, πού στέλλεται σε συνάδελφο με πρόσβαση στο Internet. Ο συνάδελφος, όπως κάθε χρήστης, διαθέτει ηλεκτρονική διεύθυνση, ή όποια αποτελείται από το ηλεκτρονικό όνομα της επιλογής του (το όνομα χρήστη ή user name), το σύμβολο @ (at, εις), την ονομασία του υπολογιστή, όπου το έχει διατεθεί χώρος, το ίδρυμα και τη χώρα του (.gr για την Ελλάδα, .uk για τη Βρετανία, .de για τη Γερμανία): πχ. username@leon.nreps.ariadne-t.gr⁴. Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο είναι ένας ταχύς, κατά κανόνα, αλλά όχι αξιόπιστος τρόπος επικοινωνίας. Δεν παρέχεται από κανέναν ή έγγυση ότι το μήνυμα θα φθάσει στον προορισμό του· μπορεί να χαθεί καθ’ οδόν ή να φθάσει με καθυστέρηση, αν, για παράδειγμα, κάποιος από τους υπολογιστές, πού μεταφέρουν το μήνυμα, βρίσκεται εκτός λειτουργίας. Έξ άλλου, καθώς το Internet λειτουργεί υπό καθεστώς αναρχίας και δεν μπορούν να ζητηθούν ευθύνες για πλημμελή λειτουργία, οι χρήστες υποχρεώνονται να το χρησιμοποιούν με καρτερικότητα. Αυτό ισχύει για όλες τις υπηρεσίες, πού παρέχει το δίκτυο. Επίσης, το δίκτυο δεν εξασφαλίζει την εμπιστευτικότητα των μηνυμάτων· το τελευταίο πράγμα πού θα ήθελε ένας χρήστης είναι να αρχειοθετηθεί, κατά τη διάρκεια της τακτικής λήψης backup, ή αλληλογραφία του με συνήθεις αλλά ανομολόγητες πανεπιστημιακές προεκλογικές μεθοδεύσεις. Bytes manent! Ένας αποδεκτός κώδικας δεοντολογίας αποθαρρύνει τις απρεπείς, βίαιες ή συναισθηματικά φορτισμένες φραστικές εκδηλώσεις. Τέλος, ανεξάρτητα από τη γλώσσα της επικοινωνίας, ή γραφή είναι ή άτονη λατινική⁵.

logue, Sebastopol Ca. 1993. Πρόσφατα δημιουργήθηκε ή δυνατότητα εκπαίδευσης στη χρήση του Internet μέσω του ίδιου του δικτύου με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου χάρη στη σειρά Roadmap (όδικος χάρτης).

4. Κάθε σταθμός του δικτύου διαθέτει δύο εναλλακτικές μορφές ηλεκτρονικής διεύθυνσης: μία είναι ή αποκλειστική ονομασία του (π.χ. leon.nreps.ariadne-t.gr) και ή άλλη είναι ή αντίστοιχη αριθμητική μορφή, πού θεωρείται δυσκολότερη στην απομνημόνευση (στο παραπάνω παράδειγμα: 143.233.2.1).

5. Τα ελληνικά θα μπορούσαν κάλλιστα να αποδίδονται με το σύστημα του Thesaurus Linguae Graecae, όποτε το μήνυμα της αρχής του σημειώματος θα αποδιδόταν: «S' eu)xaristw= polu/ gia/ to/ a)na/tupo. Qa/ sou= a)panth/sw...».

Ήλεκτρονικό σεμινάριο

Ήλλη χρήση τοῦ Internet εἶναι τὸ ἠλεκτρονικὸ σεμινάριο ἢ e-list. Αὐτὸ συνίσταται στὴ συγκρότηση ὁμάδων συνδρομητῶν τοῦ σεμιναρίου, οἱ ὁποῖοι ἀνταλλάσσουν εἰδήσεις, ἐρωτήματα καὶ ἀπαντήσεις, βιβλιογραφίες καὶ βιβλιοκρισίες, ἀνακοινώσεις προγραμμάτων συνεδρίων καὶ ὅ,τιδήποτε ἄλλο μὲ ἀντικείμενο τὸ εὐρύτερο «θέμα» τοῦ σεμιναρίου. Τὸ μήνυμα, ποῦ ἀποστέλλει ἓνα μέλος στὴν ἠλεκτρονικὴ διεύθυνση τοῦ σεμιναρίου, στὴ συνέχεια διανέμεται στὸ σύνολο τῶν μελῶν· τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ ὀλόκληρη τὴν ἐπιστημονικὴ συζήτηση, ποῦ ἐνδέχεται νὰ προκύψει. Ἡ ἐγγραφή στὸ σεμινάριο γίνεται μὲ σχετικὴ αἴτηση πρὸς τὴν ἠλεκτρονικὴ διεύθυνση τοῦ σεμιναρίου καὶ ἀπαντητικὸ μήνυμα ἀποδοχῆς ἀπὸ τοὺς ἰθύνοντες τοῦ σεμιναρίου, μὲσω τοῦ ἠλεκτρονικοῦ ταχυδρομείου· ἄλλα σεμινάρια εἶναι ἐντελῶς ἀνοικτά, ἐνῶ ἄλλα θέτουν ὀρισμένες προϋποθέσεις⁶. Ὑπάρχουν πάμπολλα τέτοια σεμινάρια (ἢ ἠλεκτρονικὲς λίστες) ποῦ ἐνδιαφέρουν ἱστορικούς, π.χ οἱ λίστες: H-Diplo γιὰ διπλωματικὴ ἱστορία, Econhist γιὰ οἰκονομικὴ ἱστορία, H-Ideas γιὰ ἱστορία τῶν ἰδεῶν, Hislaw-L γιὰ ἱστορία τοῦ δικαίου, Classics-L καὶ Ancien-L γιὰ τὶς κλασικὲς, καὶ Byzans-L γιὰ τὶς βυζαντινὲς σπουδές, H-Russia γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Ρωσίας, H-Mac γιὰ ἱστορικούς ποῦ χρησιμοποιοῦν ὑπολογιστὴ Macintosh, κἄ.

Telnet

Ἐνας χρήστης μπορεῖ νὰ μεταφερθεῖ ἀπὸ τὸ δικό του ὑπολογιστὴ σὲ ἓνα δεῦτερο ὑπολογιστὴ μὲ τὴν ἐντολὴ telnet καὶ τὴ διεύθυνση τοῦ δεύτερου. Ἄν ἔχει ἐξουσιοδότηση νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ δεῦτερο ὑπολογιστὴ, τότε ὅλες οἱ ἐντολές, ποῦ πληκτρολογεῖ, ἀπευθύνονται στὸ δεῦτερο αὐτὸ ὑπολογιστὴ. Ἡ διαδικασία αὐτὴ εἶναι ἰδιαίτερα χρήσιμη γιὰ τὴν εἴσοδο σὲ βιβλιοθηκὲς καὶ τὴν ἀναζήτηση λημμάτων τῶν καταλόγων τους. Πχ. γιὰ νὰ ψάξει κανεὶς στὴν κεντρικὴ βιβλιοθήκη τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου ἀκολουθεῖ τὰ ἐξῆς βήματα (συνήθως, μετὰ τὴ σύνδεση, οἱ ὁδηγίες δίνονται σὲ διαδοχικὲς ὀθόνες ἐπιλογῆς):

1. Πληκτρολογεῖ τὴν ἐντολὴ: Telnet 128.86.8.7.
2. Στὴν ἀπόκριση Login:, πληκτρολογεῖ: janet.
3. Στὴν ἀπόκριση Password:, πληκτρολογεῖ ἀπλῶς ἐπιστροφή (Enter).
4. Στὴν ἀπόκριση hostname:, πληκτρολογεῖ: UK.AC.LON.CONSUILL.
5. Στὴν ἀπόκριση Username:, πληκτρολογεῖ: LIBRARY.

6. W. McCarty, «HUMANIST: Lessons from a Global Electronic Seminar», *Computers and the Humanities*, 26 (1992), σ. 205-22.

Ἄν ἡ ἀναζήτηση ὀλοκληρωθεῖ κανονικά χωρίς αἰφνιδιαστική διακοπή τῆς ἐπικοινωνίας, ἡ ἔξοδος ἀπὸ τὸν κατάλογο τῆς βιβλιοθήκης καὶ ἡ ἐπιστροφή στὸν τοπικὸ (home) ὑπολογιστὴ γίνεται μὲ τὴν ἐντολή quit.

Μετὰ ἀπὸ σχετική αἴτηση στὸ Ἐθνικὸ Κέντρο Τεκμηρίωσης τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν καὶ ἔγκριση κωδικοῦ εἰσόδου (password), μὲ τὴν ἐντολή telnet 143.233.9.20 (καὶ στὴ συνέχεια login: guest), ἀποκτᾶ κανεὶς δωρεὰν πρόσβαση στὸ διαθέτη (server) Ἑρμῆ, τὸν ὑπολογιστὴ ποὺ περιέχει τὶς βάσεις δεδομένων μὲ τὶς διδακτορικές διατριβές στὰ ἑλληνικά πανεπιστήμια καὶ τὸ συλλογικὸν κατάλογο περιοδικῶν τῶν ἑλληνικῶν ἐπιστημονικῶν βιβλιοθηκῶν, ποὺ διατηρεῖ τὸ ΕΚΤ, καὶ μὲ τὰ ἐκπονούμενα ἐρευνητικὰ προγράμματα τῆς Γενικῆς Γραμματείας Ἑρευνας καὶ Τεχνολογίας.

Μεταφορὰ ἀρχείων

Στὸ χρήστη τοῦ δικτύου παρέχεται ἡ δυνατότητα μεταφορᾶς ἀρχείων (προγραμμαμάτων, πληροφοριακοῦ ὕλικου, βιβλιογραφιῶν, βάσεων δεδομένων κλπ.) ἀπὸ μακρινούς ὑπολογιστές. Ἐνας ἀπὸ τοὺς τρόπους τέτοιας μεταφορᾶς γίνεται μὲ τὸ σύστημα τοῦ FTP (File Transfer Protocol = πρωτόκολλο μεταφορᾶς ἀρχείων). Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὑπολογιστές τοὺς συνδεδεμένους μὲ τὸ Internet διαθέτουν ὕλικὸ γιὰ μεταφορὰ σὲ χρήστες χωρίς εἰδικὴ ἐξουσιοδότηση. Μετὰ τὴ σύνδεση μὲ τὸν ἐν λόγω ὑπολογιστὴ, ὁ χρήστης δηλώνει ὡς ὄνομα (user name) anonymous, ἀναζητεῖ τὸ ὕλικὸ, ποὺ χρειάζεται, καὶ τὸ μεταφέρει μὲ τὴν ἐντολή get. Τέτοιο σταθμὸ διανομῆς ἀρχείων διαθέτουν γιὰ παράδειγμα τὸ Association for History and Computing (AHC) στὸ πανεπιστήμιο τοῦ Groningen τῆς Ὀλλανδίας (πρόσβαση μὲ τὴν ἐντολή ftp tyr.let.rug.nl) καὶ τὸ Center for Computing in the Humanities (CCH) στὸ πανεπιστήμιο τοῦ Τορόντο τοῦ Καναδά (πρόσβαση μὲ τὴν ἐντολή ftp epas.utoronto.ca). Τὸ σύστημα αὐτὸ δὲν λειτουργεῖ μὲ πίνακες ἐπιλογῶν (menus), καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο εἶναι δύσκολο στὴ χρήση. Ἡ μεταφορὰ τῶν ἀρχείων γίνεται ἀπὸ τὸν μακρινὸ ὑπολογιστὴ (host) στὸν τοπικὸ ὑπολογιστὴ ὁ τρόπος μεταφορᾶς τοὺς στὸν προσωπικὸ ὑπολογιστὴ τοῦ χρήστη μέσῳ τηλεφωνικῆς σύνδεσης ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὶς εὐκολίες ποὺ παρέχει ὁ τοπικὸς ὑπολογιστής.

Gopher

Οἱ δυσκολίες τοῦ FTP ξεπερινοῦνται μὲ τὴν ὑπηρεσία τοῦ gopher (ἀπὸ τὸ ὄνομα ἐνὸς νυκτόβιου τρωατικοῦ). Τὸ gopher εἶναι μιὰ εἰδικὴ ὑπηρεσία, ποὺ δὲν προσφέρεται ἀπὸ ὅλους τοὺς σταθμούς τοῦ δικτύου. Λειτουργεῖ ἀποκλειστικά μὲ διαδοχικοὺς πίνακες ἐπιλογῶν, οἱ ὅποιοι συνδέουν ἱεραρχικά τὸ ταξινομημένο ὕλικὸ κάθε σταθμοῦ, ἀλλὰ παρέχουν καὶ πίνακες ἐπιλογῶν κατὰ θεματικές ἢ γεωγραφικές ἐνότητες διευκολύνοντας ἔτσι τὴν ἀναζήτηση, ἀνά-

κλήση και μεταφορά πληροφοριών και αρχείων ανά τα πανεπιστήμια και τις βιβλιοθήκες, ανά τις πόλεις, τις χώρες και τις ηπείρους, ή ακόμη και με λέξεις κλειδιά. Ήσφαλώς, ή χρήση του gopher είναι θεαματικότερη από την περιγραφή του. Τόσο τὸ Association for History and Computing (έντολή: gopher.gopher.let.rug.nl), ὅσο και τὸ Center for Computing in the Humanities (έντολή: gopher.gopher.epas.utoronto.ca) διαθέτουν gopher, ἀλλὰ για τὴ χρήση τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς πρέπει και ὁ τοπικὸς ὑπολογιστὴς νὰ διαθέτει gopher (ὅπως ἢ Ἁριάδνη τοῦ Δημόκριτου). Μὲ τὸ gopher ὁ χῶρος τῶν ἠλεκτρονικῶν πληροφοριῶν γίνεται πραγματικὰ ἐνιαῖος⁷.

World Wide Web

Παρόμοιο στις λειτουργίες του με τὸ gopher εἶναι και τὸ World Wide Web (WWW, παγκόσμιος ιστός). Οἱ χαρακτηριστικότερες διαφορές του βρίσκονται στὸν τρόπο προσέγγισης τοῦ χρήστη. Πρῶτον, ἀντὶ για τοὺς ἱεραρχημένους πίνακες ἐπιλογῶν τοῦ gopher, τὸ WWW στέλνει στις ὀθόνες μας εἰκόνες ἢ συνεχῆ ἀναλυτικὸ κείμενο, και δεύτερον, οἱ ἐντολές μας δὲν δίνονται με μιὰ ἀπὸ τις ἱεραρχημένες ἐπιλογές, ἀλλὰ με τὸ φωτισμὸ ἑνὸς δείκτη (λέξης ἢ εἰκόνας), παραπεμπτικῶς σὲ ἕνα σύστημα διασυνδεδεμένων ἀρχείων διαλογικῶς ὑπερ-κειμένου (hypertext). Παράδειγμα τέτοιας ἐφαρμογῆς εἶναι τὸ Labyrinth, «A Global Information Network for Medieval Studies», τὸ ὁποῖο ἀναπτύσσεται ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Georgetown University στις Ἡνωμένες Πολιτεῖς.

Ἄλλες ὑπηρεσίες

Ἡ ἐντολή telnet, ποὺ παρουσιάστηκε προηγουμένως, μᾶς ἐπιτρέπει πρόσβαση σὲ μιὰ πολὺ χρήσιμη βάση δεδομένων, τὸ Uncover τοῦ Carl, στὴν ὁποία καταχωροῦνται οἱ τίτλοι ἄρθρων περιοδικῶν. Ἡ ἐντολή εἶναι: telnet.database.carl.org. Μὲ δωρεὰν ἐγγραφή στὴ βάση αὐτὴ ὁ συνδρομητὴς μπορεῖ νὰ ἀναζητήσει τὰ περιεχόμενα τῶν περιοδικῶν, ποὺ τὸν ἐνδιαφέρουν, και νὰ ἐνημερώνεται κατὰ τακτικὰ χρονικὰ διαστήματα στὴν ἠλεκτρονικὴ του διεύθυνση για τὰ περιεχόμενα τῶν νέων τευχῶν τῶν περιοδικῶν αὐτῶν. Μπορεῖ ἐπὶ πλέον νὰ παραγγεῖλει ἀντίγραφα ἄρθρων με fax χρεώνοντας τὴν πιστωτικὴ του κάρτα.

7. H. Southall, «Getting into Gopherspace: Accessing Information Anywhere in the World at the Click of a Mouse», *History and Computing*, 5 (1993), σ. 110-20. Στὸ gopher τῆς Ἁριάδνης βρίσκεται ὑπὸ ἀνάπτυξη βάση δεδομένων με τίτλο «Hellenic Civilization», με κυρίως εἰκονογραφικὸ ὕλικὸ ἀπὸ ἐλληνικὲς πινακοθῆκες, μουσεῖα και ἄλλες συλλογές.

Γενικές παρατηρήσεις

Οι υπηρεσίες, που περιγράφονται εδώ, νέα εργαλεία της έρευνας μεταξύ πολλών άλλων παλαιών, περισσότερο γνώριμων, αποτελούν μόνο την άφετηρία μιᾶς τεχνολογικής πορείας, ενός τρόπου επικοινωνίας, μέσα στὰ δεδομένα ενός νέου κοινωνικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ φαινομένου, που παράγει ἢ ἐν ἐξελίξει τεχνολογική ἐπανάσταση. "Ἡδη ἀπὸ τὴν πρώτη ἐπαφή του με τὸ Internet ὁ χρήστης προκαλεῖται νὰ θέσει ἐρωτήματα σχετικά με τὴ μελλοντική διαμόρφωση τῆς ἴδιας τῆς καθημερινότητας τῆς ἐργασίας του, δηλαδή τῆς παραγωγῆς του. Εἶναι εὐνόητο ὅτι ἡ ἀμερικανική ἀκαδημαϊκή παιδεία κυριαρχεῖ σήμερα στὸ Internet, ὅχι μόνο λόγω τῆς ἐπικράτησης τῆς ἀγγλικῆς γλώσσας, ἀλλὰ κυρίως διότι ἡ Βόρεια Ἀμερική συμβάλλει με τὴ μερίδα τοῦ λέοντος στὴν παραγωγή τῶν διακινούμενων πληροφοριῶν καὶ στὴ ζήτηση γιὰ τὶς υπηρεσίες τοῦ δικτύου.

Ἡ ζήτηση αὐτὴ σὲ κάθε ἐθνικὴ ἀκαδημαϊκὴ κοινότητα εἶναι ὁμολογῆ με τὴ ζήτηση γιὰ καλύτερες βιβλιοθήκες. "Ἡδη χρησιμοποιεῖται ὁ ὅρος «παραδοσιακὲς βιβλιοθήκες» γιὰ τὰ ἰδρύματα με τὴ μορφή που τὰ γνωρίζουμε, τὰ ὁποῖα πιά ἀρχίζουν νὰ ἀντιμετωπίζονται ὡς ἀρχεῖα ἐντύπων με ἓνα νέο ρόλο: τῆς ἠλεκτρονικῆς παροχῆς ὑλικοῦ ἐπὶ παραγγελία. Στὴ νέα αὐτὴ πραγματικότητα οἱ γεωγραφικὲς ἀποστάσεις τείνουν νὰ μὴν ἀποτελοῦν πλέον ἐμπόδιο στὴν ἀπόκτηση πληροφοριῶν. "Ὅπως ὅμως ὑποστήριξε πρόσφατα ὁ Ἀμερικανὸς πολιτικὸς ἐπιστήμονας Sidney Verba ἀναφορικὰ με τὸ νέο ρόλο τῶν βιβλιοθηκῶν, καθὼς συμβαίνει με ὅλες τὶς τεχνολογικὲς προόδους, κατὰ τὰ πρῶτα στάδια ἐπωφελοῦνται περισσότερο ὅσοι εἶναι ἤδη σὲ προηγμένο στάδιο ἐξέλιξης⁸. Ἀνακύπτει βέβαια ἡ ἀπορία, τί θέση, μᾶλλον τί τύχη, μπορεῖ νὰ ἀναμένει στὸ μέλλον μιὰ βιβλιοθήκη, ὅπως —ὄριακὸ ὄντως παράδειγμα— ἡ καθ' ἡμᾶς Μπενάκειος Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς;

8. Ἡ ἀναφορὰ αὐτὴ περιέχεται σὲ μῆνυμα τοῦ ἠλεκτρονικοῦ σεμιναρίου H-Pol (πολιτικῆς ἱστορίας), ὡς *compte rendu* ἡμερίδας με σχετικὸ ἀντικείμενο.